

הכשרת נווה-ים בפלי"ם כתב: אבי ("כפר") גולדמן

הגרעין הראשון של הכשרת נווה-ים היה מורכב מחברי תנועת "הנוער העובד" בנתניה, שמרביתם גם היו חניכים בפלוגה הימית של "הפועל". רובם לא היו נתנייתים "מקוריים" אלא הגיעו לנתניה כדי לעבוד בתעשיית היהלומים ששגשגה אז בנתניה ומשכה בני נוער רבים מכל רחבי הארץ.

בתחילת שנת 1947 כאשר פרצה שביתה בענף היהלומים בעיר, מצאו עצמם רבים מהם באפס מעשה ובבטלה מוחלטת, אז הגה אליהו בן רבי, מרכז "הנוער העובד" בנתניה, את הרעיון והפעיל יוזמה לפיה כל הקבוצה תתארגן כגרעין ותצא לקבוץ, לקבוצת "זרעים" שישבה אז במעיין חרוד (לימים הקימה הקבוצה את קבוץ דוברת שבעמק יזרעאל. עקב היות מרבית החברים חניכי הפלוגה הימית הוחלט שהגרעין יהיה גרעין ימי ובעתיד יעלה להתיישבות ימית ויעסוק בעיקר בדיג.

בישיבתנו בקבוצת "זרעים" עבדנו בעיקר בייעור הגלבו, נטענו, ניכסנו, עישבנו וכו'. ישיבתנו שם לא היתה ממושכת. כעבור זמן קצר המליצו לנו לעבור לקבוצת נווה-ים שליד עתלית, שישבה לחוף הים ואחד העיסוקים העיקריים שם היה דיג במים עמוקים, בשתי ספינות דיג, "נון" ו"ניסן". כמובן שקבלנו הצעה זו בהתלהבות רבה ועברנו לנווה-ים.

מינו שמונה-עשר בנים ובת אחת – איטה ציטרון (לימים איטה גולוב). השתלבנו מהר מאד בעבודה בכל ענפי המשק, בבית החרושת לשימורי דגים, בבית ההבראה וברי המזל בתוכנו השתלבו בעבודת הדיג. היו נוסעים בימי א' בשבוע לחיפה, שהנמל שלה שמש בסיס לספינות הדיג ושהו בספינות כל השבוע. מדי בקר היו יוצאים בספינות לים, למלאכת יומם, ובערב חוזרים לנמל. למשק היו חוזרים רק לסופי השבוע, כשבאמתחתם תמיד דגי ים טריים.

לעיתים כשהים היה מאד סוער היו חוזרים למשק גם באמצע השבוע. את ימינו בילינו בעבודה במשק ואת ערבינו בילינו בעיקר ליד המדורה בשירה ובסיפורי צ'יבאטת כמעט עד אור הבקר. באותו זמן הסתובב בינו הפינג'אן, ועל האש "הסתובבה" איזה תרנגולת שנסחבה מן הלול, נפתחו קופסאות שימורים שנלקחו מבית החרושת או אם התמזל מזלנו ניצלו על האש דגי ים טריים שדייגינו הביאו מן הים באותו יום.

בסופי שבוע היו מגיעים המוני נציגי ה-500, כך כינינו את ההמונים, בנים ובנות, שהכריזו על עצמם שהם חברים בהכשרה, אבל נשארו ספונים בבתיהם והגיעו אך לסופי שבוע לבילוי שבת. הם גם הגיעו לכל ארוע או חגיגה ונהגו להציג את עצמם בכל הזדמנות כ"חברי הכשרת נווה-ים". מהר הבנו "שלא טוב היות הגבר לבדו" ולשמונה-עשר בנים ובת אחת אין עתיד והחלטנו לחפש "עזר כנגדנו", למצוא גרעין נוסף, שופע בנות, ולהתאחד איתו.

"עוף השמים הולך את הקול" ושמענו שבמעין-ברוך התמקם גרעין של צופי-ים תל-אביב, שמחפש את דרכו להתיישבות ימית. מיד בחרנו "ועדת רושם" את שלומי בלום ונאבי והם יצאו בהולים למעין-ברוך לתהות על קנקנם של צופי-הים. הם חזרו משלחותם מלווים ע"י "ועדת הרושם" של הצופים ביבי (אביבה לייבוביץ) ואיציק גולוב. איציק ספר לנו על הגרעין שלהם, ביבי שרה לנו שנים שלושה שירים, אנחנו התמוגגנו ובמקום נפלה ההחלטה - אנחנו מתאחדים.

תוך שבוע ימים הגיעו צופי-הים, הוספנו כמה אוהלים למאהל שלנו והם השתלבו בסידור העבודה של המשק. באסיפה הראשונה של גרעין המשותף החלטנו להתגייס לפלמ"ח, והתגייסנו לפלוגה י' היא הפלוגה הימית של הפלמ"ח - הפלי"ם.

יום אחד, בתחילת יולי 1947, התייצב במאהל שלנו איש שחום עור, קטן וצנום ושמו שלמה שלאוך (שלמה שילוח). הוא היה חבר קיבוץ גבעת ברנר והגיע אלינו כדי לשמש המ"מ שלנו. אחריו הגיעו המכי"ם שלנו, מנחם קופמן, פייגוש (אהרון פייגנבלט) - שניהם נפלו בקרבות הגדוד הרביעי, בוטרוס (ברוך תירוש) וישראל ז"ק - לימים הצטרף כחבר בהכשרה.

התחלנו בשגרת הפלמ"ח - שבועיים אימונים ושבועיים עבודה במשק. כעבור זמן מה החליף את שלאוך המ"מ גד אשר, בחור גבוה ויפה תואר שאמרו עליו שהוא הבחור הכי יפה בפלמ"ח. הוא היה צלף מעולה ובאימוני "פזצ"טא" כאשר זחלנו או תפסנו מחסות, הוא היה צולף ברובה לעברינו במרחק ס"מ בודדים מעל לראשינו כדי להצמיד אותנו אל הקרקע וכדי שנתפוס מחסות ראויים.

לעיתים הייתה מגיעה החובשת הפלוגתית, חנה יופה, שהייתה מדריכה אותנו ב"עזרה ראשונה". שגרה זו נמשכה עד 29.11.1947 אז התקיימה ההצבעה באו"ם על הקמת המדינה. באשמורת האחרונה של אותו לילה העיר אותנו צלקו, מא"ז המשק, והעמיד אותנו לחפור ולהוציא את "הסליק הגדול" של המשק. מיד באותו בקר פרצה מלחמת הקוממיות.

עם תחילת הקרבות, בתחילת דצמבר 1947, רוכז כוח שיועד כסיוע לנגב, וכיתה אחת של ההכשרה צורפה לחטיבת הנגב. הכיתה נשלחה לבית-אשל ושהתה שם במצור במשך אחד-עשר חודשים, עד לשחרור באר-שבע. בבית-אשל נפצע קשה מאד אחד מחברי ההכשרה, פרץ גרשוביץ (גור) ונשאר נכה קשה לכל החיים. בעת ששהה בבתי החולים טיפלה בו במסירות רבה חברת ההכשרה חנה קרוטקוב (עזרוני).

בעקבות הרצח ההמוני שבצעו הפועלים הערביים, במפעלי הזיקוק במפרץ חיפה, בפועלים היהודיים שבמפעלי הזיקוק, הוקמה פלוגת הנמל שתפקידה היה להגן על הפועלים היהודיים מפני הרוב הגדול של הפועלים הערביים שעבדו בנמל. פלוגת הנמל הייתה נכנסת בוקר בוקר לנמל במסווה של פועלי סולל בונה (הימים היו ימי השלטון הבריטי בארץ). גם לפלוגה זו צורפו חברים מן ההכשרה. חברים אחרים התפזרו לקורסים שונים הן קורסים ימיים והן קורסים יבשתיים.

במחצית הראשונה של שנת 1948 הוקם צה"ל ובו חיל-הים. היחידות השונות של ההגנה ושל הפלמ"ח חוילו והשתלבו בצה"ל, והפלי"ם השתלב בחיל-הים. בחיל הים פגשו את חברי הגרעין של העדה הימית של "התנועה-המאוחדת" בתל-אביב שהתגייסו באותם ימים לצה"ל והוצבו לחיל-הים. מיד נפלה ההחלטה בקרב חברי שני גרעיני ההתיישבות שבחיל-הים להתאחד ולהפוך ליחידה אחת. הדבר התאפשר בסיועו של מפקד אכ"א בחיל-הים, אברהם הירש (עופר, לימים שר בממשלת ישראל). היחידה נשלחה לפלוגת הנחיתה שחיל-הים הקים באותם ימים, והוצבה במשטרת גבעת-אולגה, אחת ממשטרות משמר החופים הבריטי שעברה לידי צה"ל. בגבעת-אולגה התאמנו באימוני חי"ר במסגרת פלוגת הנחיתה.

בחודש יולי 1948, בעת ההפוגה הראשונה מן הקרבות התארגן צה"ל לקראת "עשרת ימי הקרבות" שנועדו לפרוץ את הדרך לנגב הנצור. לקראת מבצע זה צורפה פלוגת הנחיתה לגדוד 54 שבחטיבת גבעתי והשתתפה בקרב על בית-עפא. קרב שהסתיים בכישלון. בקרב זה נפל חבר ההכשרה צאליק (בצלאל רפפורט).

